

Regional plan för utveckling av landsbygden

Landskapen Österbotten och Mellersta Österbotten

Uppdaterad 19.9.2022

Bild: Landsbygdsnätverket, Jyrki Vesa

Bild: Landsbygdsnätverket, Heli Sorjonen

Hur ser dina drömmars landsbygd ut i Österbotten och Mellersta Österbotten år 2027?

Innehållsförteckning

1. Beskrivning av området, nulägesanalys, behov och framtidsutsikter	3
Österbottens NTM-centrals område	3
Landskapet Österbotten	4
Landskapet Mellersta Österbotten	6
Resultat från regionala utvärderingar	8
2. Syfte, mål och metoder för utveckling av landsbygden på området	9
Tyngdpunkt 1: Lönsamt jordbruk	9
Tyngdpunkt 2: Hållbart och effektivt nyttjande av naturresurser	10
Tyngdpunkt 3: Mångsidiga och konkurrenskraftiga landsbygdsnärningar	11
Tyngdpunkt 4: Gott att bo och driva företag på landsbygden	12
Finansiering för energiinvesteringar på gårdar, investeringar som främjar miljöns status och ett hållbart produktionssätt samt investeringar som främjar	13
3. NTM-centralens uppskattning av finanseringsbehovet	13
4. Sammanjämkning av EU-delfinansierade och nationella program på området och arbetsfördelning	14
Fonder och strategier att samordna	15
5. Verkställande av genomgående teman	15
6. Beredning av planen i regionen	16
Bilaga 1: NTM-centralens uppskattning av finanseringsbehovet	

1. Beskrivning av området, nulägesanalys, behov och framtidsutsikter

Österbottens NTM-centrals område

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Österbotten består av landskapen Österbotten och Mellersta Österbotten. På NTM-centralens område finns 22 kommuner. I slutet av 2020 fanns det 243 804 invånare på området. NTM-centralens område är tvåspråkigt. Största delen av de svenskspråkiga bor i landskapet Österbotten, medan andelen svenskspråkiga är mindre i Mellersta Österbotten.

År 2021 fanns det 109 000 sysselsatta på Österbottens NTM-centrals område. Områdets sysselsättningsgrad var 76,0 %, dvs. sysselsättningssituationen är en av landets bästa. Branscherna industri, jord- och skogsbruk, fiskeri och utbildning har en sysselsättande effekt som är högre än medeltalet när man ser till hela landet. Bristen på kunnig arbetskraft är ett växande problem, som begränsar företagens verksamhet i båda landskapen.

Kostnadsökningen till följd av kriget i Ukraina gör företagets utsikter dystrare. Företagen förutser en minskning i lönsamheten och investeringarna för den närmaste framtiden, men har en positiv uppfattning om antalet anställda och omsättningens utveckling.

Under coronaåren har det investerats aktivt i jordbruket i båda landskapen på området. Inom primärproduktionen är det pälssdjursuppfödningen som drabbats hårdast av coronapandemin.

Den avsevärda ökningen av kostnaderna för produktionsinsatserna har ytterligare förvärrat kostnadskrisen inom jordbruket. Till följd av energikrisen har företagets utvecklingsutsikter försämrats och det skapar utmaningar även inom försörjningsberedskapen. Betydelsen av beredskap har ökat inom alla branscher

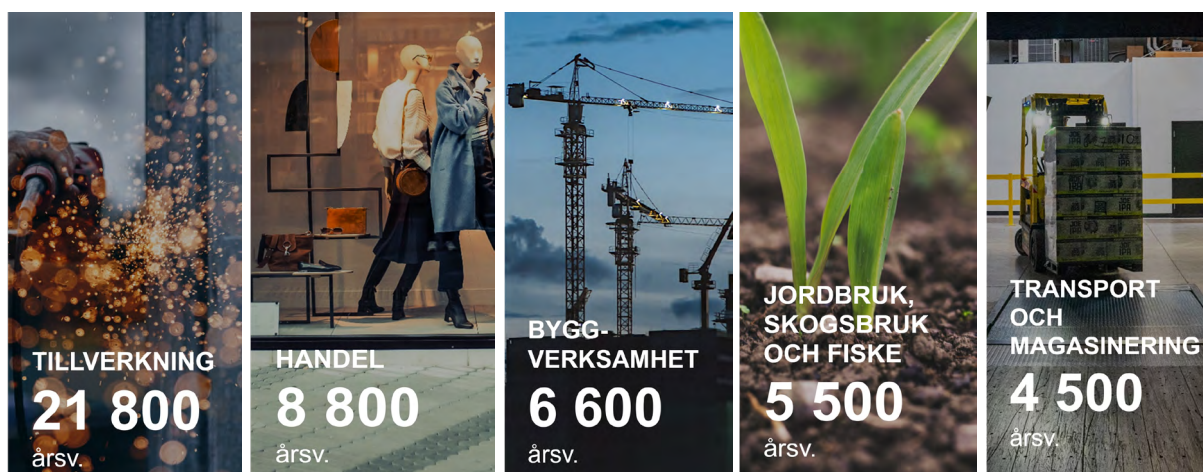
Inom EU:s region- och strukturpolitik är NTM-centralens område indelat i två delar. Landskapet Österbotten hör till regionen Södra och Västra Finland, medan Mellersta Österbotten hör till regionen Östra och Norra Finland. Det här syns särskilt i företagsfinansieringen för landsbygden.

Enligt Statistikcentralens statistik över forsknings- och utvecklingsverksamhet uppgick FoUI-utgifterna i landskapet Österbotten till 241,4 miljoner euro år 2020 och av denna summa stod företagen för 85 %. FoUI-utgifterna minskade med ca 20 miljoner från året innan. I Mellersta Österbotten uppgick FoUI-utgifterna till 22,2 miljoner euro år 2021 varav företagets andel var 55 %. I Mellersta Österbotten minskade FoUI-utgifterna ca 600 000 euro från året innan.

TOP-5 branscherna på Österbottens NTM-centrals område enligt omsättningen 2020

Källa: Statistikcentralen, statistik över arbetsställen kommunvis

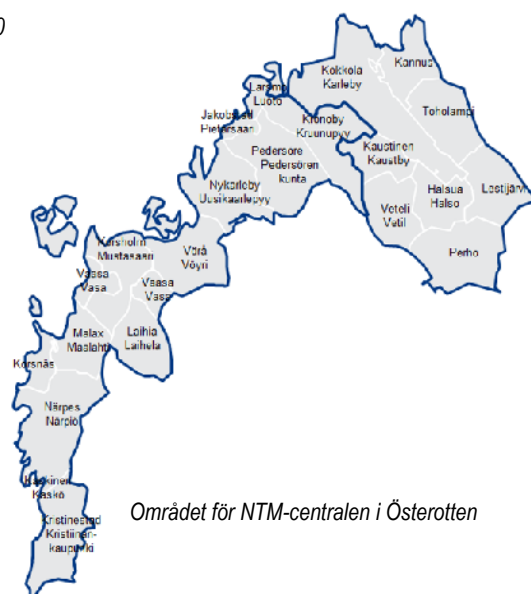

TOP-5 branscherna på Österbottens NTM-centrals område enligt antal anställda 2020

Källa: Statistikcentralen, statistik över arbetsställen kommunvis

Området kännetecknas av landhöjningskusten, vars grunda havsvikar är viktiga för den biologiska mångfalden. Områdets vattenstatus är bland de sämsta i Finland och därför är det viktigt med regionala åtgärder inom vattenvården.

NTM-centralen i Österbotten har ett välfungerande samarbete och en välfungerande arbetsfördelning med Leadergrupperna Aktion Österbotten, Yhyres, Pirityiset och Rieksa-Leader. I bägge landskapen finns ett aktivt nätverk av landsbygdsaktörer. Under den avslutade programperioden har det tvåspråkiga samarbetet och växelverkan intensifierats mellan landsbygdsutvecklarna även över landskapsgränserna.

Området för NTM-centralen i Österbotten

På NTM-centralens område finns ett aktivt Team Finland-nätverk. Det består av NTM-centralen, arbets- och näringsbyrå, Business Finland, Finnvera och Viexpo samt i vardera landskapet av ett regionalt nätverk med omfattande representation från bägge landskapsförbunden samt centrala aktörer inom näringslivet, kommunerna, statens regionförvaltning, läroanstalter, högskolor och FoUI-fältet. NTM-centralen ingår i Österbottens arbets- och näringsbyrås nätverk för sysselsättning inom primärproduktionen och livsmedelsindustrin.

Landskapet Österbotten

Landskapet Österbotten består av de ekonomiska regionerna Vasa ekonomiska region, Jakobstadsregionen och Sydösterbotten. Den ekonomiska regionen Kyrolandet upphörde att existera, då Storkyro anslöts till landskapet Södra Österbotten vid ingången av 2021. I slutet av 2021 hade Österbotten 176 041 invånare, varav 50,6 % hade svenska, 41,5 % finska och 7,8 % ett främmande språk som modersmål. Antalet personer med ett främmande språk som modersmål har femfaldigats sedan 2020.

Folkmängden i Vasa ekonomiska region är ca 109 000 och dit hör Vasa, Korsholm, Vörå, Malax, Korsnäs och Laihela. Folkmängden i Jakobstadsregionen är ca 50 000 och dit hör Jakobstad, Larsmo, Kronoby, Pedersöre och Nykarleby. Sydösterbotten har ca 17 000 invånare och dit hör Närpes, Kaskö och Kristinestad. Enligt Finlands miljöcentrals klassificering av stads- och landsbygdsområden består Österbotten i huvudsak av kärnlandsbygd med undantag för stadsregionerna Vasa och Jakobstad.

Sedan 2016 har landskapets folkmängd minskat något. Österbotten har en positiv nettoinvandring, dvs. till landskapet flyttar fler människor från utlandet än vad som flyttar bort. Däremot förlorar landskapet invånare till andra landskap i flyttningsrörelsen inom landet och också den naturliga befolkningsökningen är negativ.

När det gäller befolkningsstrukturen kännetecknas Österbotten inte bara av den jämnstarka tvåspråkigheten utan också av flerspråkighet. Flerspråkigheten är en styrka som ger en konkurrensfördel till de internationella företagen i landskapet. En stor del av invandrarna har kommit till området på grund av arbete eller familjeband. Arbetskraftsinvandringen är livsviktig för företag i hela landskapet. I t.ex. Närpes har andelen invånare med utländsk bakgrund redan ökat till närmare 20 procent. Andelen utländsk arbetskraft är stor särskilt inom växthusodlingen. Arbetskraftsinvandringen fortsätter att öka i betydelse, då mängden arbetsför befolkning minskar i Finland och konkurrensen om kunnig arbetskraft hårdnar.

Till landskapet Österbottens starka sidor hör ett livligt näringsliv, internationalitet samt entreprenörsandan. Den mångsidiga branschstrukturen omfattar exportinriktad industri, handel och turism samt byggnadsbranschen. År 2020 hade företag 14 430 arbetsställen i Österbotten. Industrin sysselsätter mer än en femtedel av alla sysselsatta i landskapet och exporten utgör ca 80 procent av omsättningen inom industrin. De österbottniska industriföretagen är verksamma inom bl.a. energi-, havsteknologi-, båt-, fordons- och bioproduktindustrin. Inom parti- och detaljhandeln finns ca 8 procent av landskapets sysselsatta. Handelsbranschen och byggnadsbranschen är betydande sysselsättare. Landskapets kommersiella center är Vasa och Jakobstad. I Vasa planeras en nationellt betydande batterimaterialindustri.

Österbotten har en något större andel primärproduktion än hela landet i genomsnitt och år 2018 sysselsattes 5 % av de sysselsatta inom primärproduktionen. Alla produktionsinriktningar inom jordbruket finns på området, men särskilt viktiga är växthusproduktion, pälsdjursuppfödning, mjölk- och nötköttsproduktion samt potatisodling. Under de senaste åren har det gjorts stora investeringar i dessa produktionsinriktningar. Sett till hela landet ligger hälften av arealen för växthusgrönsaker och ca 30 procent av de företag som odlar grönsaker i Österbotten.

År 2021 fanns det 2 831 jordbruk i landskapet Österbotten. Av alla pälsfarmor i vårt land ligger den största delen i Österbotten och branschen sysselsätter direkt ca 2 000 årsverken. Pälsdjursuppfödningen är den bransch inom primärproduktionen som drabbats hårdast av coronapandemin. Via NTM-centralen har det också beviljats mest temporärt stöd till primärproduktionen i hela landet och i huvudsak till pälsfarmarna.

Ett av landskapets särdrag är den sura jordmånen. Största delen av de sura sulfatjordarna på Östersjöns tillrinningsområde ligger i Österbotten. Områdets nätverk av FoU-aktörer har goda förutsättningar att utveckla nya innovationer och lösningar för att förebygga olägenheter som orsakas av surheten.

I Vasaregionen finns Nordens största energiteknologikluster som utvecklats till internationellt betydande särskilt i fråga om intelligenta elektroniska lösningar, hållbar energi, flexibel elproduktion och digitalisering. I Österbotten finns sju högskoleenheter som har ett intensivt samarbete inom FoU.

I Österbotten har man inom energiproduktionen under de senaste åren i allt högre grad övergått till förnybara och lokala energikällor. Utsläppen från de österbottniska växthusen har under åren 2013–2018 minskat 30 %, varav största delen kommer från en ändring i utsläppen från energi, industriprocesser och produktanvändning. I Österbotten befinner man sig ännu i inledningsfasen med att bygga upp den cirkulära ekonomin. I landskapet planeras och utförs flera större vindkraftsprojekt och det syns ett klart större intresse för solenergi.

När det gäller regionekonomin resiliens finns det tydliga skillnader mellan regionerna i Österbotten, om resiliensen granskas ur ett industristruktuellt perspektiv. Vasaregionens och Sydösterbottens industriella strukturer är mycket koncentrerade. I Vasaregionen finns en stor del av industrins arbetsplatser inom energiteknologiklustret och i Sydösterbotten inom fordonsindustrin. Däremot har Jakobstadsregionen en väldigt mångsidig närings- och industristruktur. Regionen har haft en pågående strukturomvandling redan länge, men

Fyren på Strömmingsbådan i Kvarkens skärgård sydväst om Vasa Bild: Vasa stad

det har inte försämrat regionekonomin. I stället för de branscher som krympt har det uppstått nya tillväxtbranscher och antalet arbetsplatser har ökat.

Österbotten har redan länge haft en av Finlands bästa sysselsättningssituationer. Efter coronakrisen har många av de österbottniska kommunerna i praktiken igen full sysselsättning. I juli hade landskapet den näst lägsta arbetslöshetsgraden i Fastlandsfinland, 7,2 %. Arbetslöshetsgraden för hela landet låg på 10,3 %. I landskapet finns flera kommuner där det i praktiken råder full sysselsättning då dessa har en arbetslöshetsgrad under 4 %.

Till Österbottens starka sidor hör den trivsamma och trygga livsmiljön och möjligheten till ett bra och förmånligt boende. Förutsättningarna för ett bra liv har bevarats i alla delar av landskapet, för de attraktiva regioncentren omges av livskraftiga byar och det finns ingen utbredd glesbygd. Österbotten har ett täckande trafiknätverk och också kommunikationsförbindelserna är bland landets bästa. Österbottens invånare har i genomsnitt en god hälsa och välfärd och lever längre än genomsnittet. Andelen som upplever god livskvalitet är något större än hela landets genomsnitt.

Landskapet Mellersta Österbotten

Landskapet Mellersta Österbotten består av de ekonomiska regionerna Karleby och Kaustby. I slutet av 2021 hade Mellersta Österbotten 67 915 invånare, varav största delen hade finska, 9,0 % svenska och 3,3 % ett främmande språk som modersmål. Antalet personer med ett främmande språk som modersmål har tredubblats sedan 2000. Till Karleby ekonomiska region hör städerna Karleby och Kannus som tillsammans har 53 299 invånare. Kaustby ekonomiska region består av landsbygdskommunerna Halso, Kaustby, Lestijärvi, Perho, Toholampi och Vetil. Regionen har 14 616 invånare. Landskapets regioncentra- och servicenätverk är koncentrerat förutom till Karleby också till Kannus och Kaustby i deras egenskap av små lokala centra på landsbygden. Enligt Finlands miljöcentrals klassificering av stads- och landsbygdsområden består Mellersta Österbotten i huvudsak av glesbygd och kärnlandsbygd med undantag för stadsregionen Karleby. I Europeiska kommissionens regionklassificering räknas Mellersta Österbotten till Östra och Norra Finlands glesbygd.

Enligt prognoserna kommer befolkningen att minska i Mellersta Österbotten i framtiden. Befolkningen flyttar till andra landskap inom landet, men invandringen ger ett inflyttningsöverskott. I landskapets befolkningsstruktur framhävs andelen barn och unga. Av alla landskap har Mellersta Österbotten näst mest invånare under 15 år i relation till folkmängden i hela landskapet. Den möjlighet att jobba på distans som uppstod i och med coronasituationen har gjort landsbygden mer attraktiv. Det känns tryggt att bo på landsbygden. I Mellersta Österbotten finns en kulturmiljö och ett kulturarv som är nationellt och internationellt betydande.

Mellersta Österbotten har en mångsidig näringsstruktur och starka branschkluster. Primärproduktionens och den industriella verksamhetens andelar sticker ut jämfört med hela landet. Primärproduktionens andel av landskapets näringsstruktur är klart större än i hela landet i genomsnitt och år 2020 sysselsatte jordbruket, skogsbruket och fiskerinäringen 6% av de sysselsatta. Primärproduktionens starkaste produktionsinriktningar är mjölkproduktion, nötköttsproduktion, potatisodling och pälsproduktion. År 2020 fanns det 1 093 jordbruk i landskapet Mellersta Österbotten. Under de senaste åren har det investerats mycket särskilt i mjölkproduktion. Mellersta Österbottens andel av hela landets mjölkproduktion är ca 12 % och av nötköttsproduktionen ca 10 %.

Med undantag av stadsregionen Karleby domineras landskapet av landsbygdsområden. Den mångsidiga primärproduktionen

Paddling i Lestijoki Bild: Kaustby ekonomiska region, Krista Järvelä

har skapat möjligheter för bioekonomin att utvecklas. I Mellersta Österbotten har den omfattande koncentrationen av kemisk industri och den starka primärproduktionen förenats i ekosystemet Biodalen som för samman de omfattande naturresurserna, den globalt sett konkurrenskraftiga industrin samt den högklassiga forskningen och utbildningen i området.

I Biodalen möts kemi, bioekonomi och mineralekonomi och gör varandra starkare. I Mellersta Österbotten utnyttjas de nya möjligheter att öka jordbruksproduktionens effektivitet som artificiell intelligens och bioekonomins innovationer kan erbjuda. Områdets FoUI-aktörer främjar genom Rural Industry-DIH-statusen digitaliseringen vid små och medelstora företag och jordbruksföretag på det glesbebyggda området. Trenden med förnybara energikällor har fortsatt efter coronakrisen och det har gjorts betydande satsningar på t.ex. biogas på området.

De mest framträdande industribranscherna i Mellersta Österbotten är den kemiska industrin, metallindustrin, maskin- och anordningstillverkning samt livsmedelsindustrin. I Karleby finns norra Europas största koncentration av oorganisk kemisk industri. Tusentals människor sysselsätts av de internationella storföretag och de av små företag bestående underleverantörsnätverk som ingår i företagskoncentrationen. Största delen av produktionen går på export ut i hela världen. Metallindustrin stöder som underleverantörsföretag även områdets båtkluster. Området har betydande förekomster av litium. Malmen från gruvorna kommer att anrikas i ett anrikningsverk som byggs i Kaustby och i Karleby grundas en litiumkemifabrik som förädlar anrikad malm. Ett omfattande batteriindustriområde planeras i Karleby. Livsmedelsindustrin i Mellersta Österbotten är mångsidig och exportbetonad. De största företagen inom livsmedelsindustrin finns inom köttförädling, mejeribranschen samt framställning av läskedryck.

Enligt Statistikcentralens regionala statistik över företagsverksamhet fanns i slutet av 2020 närmare 5 300 företag i Mellersta Österbotten. Företagsbeståndet har vuxit sakta under de senaste åren. Största delen av områdets företagsbestånd är mikroföretag. Särskilt på landsbygden finns många underleverantörsföretag.

I förhållande till antalet invånare var växthusutsläppen år 2018 de femte högsta granskat enligt landskap. Av landskapets utsläpp kommer största delen från jordbruk, vägtrafik, industri och fjärrvärme. Med undantag för jordbruket har utsläppen minskat betydande under de senaste femton åren. I Mellersta Österbotten produceras 42 % av fjärrvärmens torvbaserat och 24 % grundar sig på träbaserade bränslen. Andelen vindkraft av landskapets elproduktion har ökat märkbart och fortsätter att öka i takt med de stora vindkraftsparker som ska byggas i området.

På Österbottens NTM-centrals område är andelen torvmark av åkerskiftesarealen större än genomsnittet, 13,72 %. Största delen av de torvbaserade åkerskiftena finns i landskapet Mellersta Österbotten. Närmare 80 % av landskapets areal är myr- och skogsbruksmark. Andelen myrar av skogsbruksmarken i Mellersta Österbotten är större, 49 %, än genomsnittet jämfört med resten av landet. På området finns goda förutsättningar för utveckling av nya innovationer, lösningar och metoder för hållbart och klimatvänligt nyttjande av torvmark. På området har framkommit ett behov av att i fråga om hållbart nyttjande av torvmark grunda ett kompetenskluster som baserar sig på kompetens i hållbart nyttjande av torvmark och landskapsöverskridande samarbete.

Mellersta Österbottens landskapsnät är en bra grund för utveckling av tjänster som bygger på digitalisering. I Kaustby ekonomiska region sträcker sig stamnätet av optisk fiber till varje kommun och också de största byacentren. Kommunikationsförbindelserna behöver ändå fortsättningsvis utvecklas märkbart, för i slutet av 2019 kunde fast bredband med en hastighet på minst Mbit/s 100 endast erbjudas 56 procent av hushållen i Mellersta Österbotten, vilket är klart mindre än genomsnittet i de övriga landskapen i Finland (64 %).

Ohtakari i Karleby, Bild: Karleby stad

Resultat från regionala utvärderingar

Östra Finlands universitets region- och kommunforskningscenter Spatia samt Tk-Eval gjorde 2019 en mellanutvärdering av de utvecklingsprojekt och företagsstöd som NTM-centralerna i Västra Finland har finansierat ur landsbygdsfonden. År 2020 gjorde Spatia och Augurix Oy en motsvarande undersökning av investeringsstöden till jordbruket.

I en enkät till projektaktörerna uppgavs att de viktigaste resultaten av projekten är att man kunnat höja kompetensen hos målgruppen och de genomförande organisationerna och att det uppstått nya samarbetsnätverk. Interregionala projekt upplevdes också som lyckade. De mest betydande resultaten av företagsstöden konstaterades vara höjd kvalitet på företagets verksamhet, bibehållen sysselsättning samt nya produkter eller tjänster. På längre sikt bedöms projektens inverkan synas i fler investeringar, företagets förnyelse och en lönsammare verksamhet.

Enligt utvärderingen borde det framöver fästas uppmärksamhet vid att förbättra bilden för arbetet med landsbygdsutveckling, noggrannare definiera projektens målgrupper och öka projektens effekt t.ex. genom att starkare koppla utvecklingsinsatserna till företagens egna utvecklingsprocesser.

Investeringsstödet till jordbruket förbättrade i första hand brister i och förutsättningar för verksamheten och gjorde arbetet lättare och effektivare. Med investeringarna eftersträvas en mer lönsam och effektiv produktion. På området produceras och förädlas en betydande del av hela landets livsmedel, så investeringsstödet är av stor betydelse också med tanke på den nationella försörjningsberedskapen och självförsörjningen. De vanligaste hindren för utvecklingen är svag och varierande lönsamhet, brist på kapital och tillgången till eller priset på tillskottsåker.

Enligt utredningen gjorde startstödet till unga jordbrukare det lättare att börja med jordbruk. Stödet minskade den ekonomiska risken i startskedet och frigjorde kapital för utveckling av verksamheten. Små gårdar ansåg att stödet var viktigare för starten än stora gårdar. Generationsväxlingar i ett tidigare skede skulle få näringen och gårdarna att utvecklas snabbare. Även om antalet generationsväxlingar på Österbottens NTM-centrals område ligger på en nationellt hög nivå, har antalet beviljade startstöd minskat på ett oroväckande sätt under de senaste åren.

I jordbruket på området betonas framöver flexibilitet och förändringsförmåga, försörjningsberedskap och självförsörjning, djurens välbefinnande och hållbarhet ur miljöperspektiv, dvs. klimatförändringen, biologisk mångfald och näringsbelastning. Området med sin starka primärproduktion måste satsa särskilt på klimatneutralt husdjurs- och växtproduktion och främjande av digitala innovationer som hjälper landsbygdsnäringsarna. Det är också allt viktigare att kunna förutspå förändringar i konsumtionen av jordbruksprodukter.

2. Syfte, mål och metoder för utveckling av landsbygden på området

Tyngdpunkt 1: Lönsamt och livskraftigt jordbruk

Mål/vision:

Österbottens NTM-centrals område är ett av landets viktigaste områden när det gäller produktion och förädling av livsmedel och av stor betydelse med tanke på försörjningsberedskapen i hela landet. Området har ett mångsidigt och konkurrenskraftigt jordbruk som idkas med klimat- och vattendragsvänliga produktionsmetoder och utnyttjar den nyaste teknologin och digitaliseringen. Primärproduktionen är en uppskattad näring på området. Området kännetecknas av växthusproduktion, mjölkproduktion och pälsproduktion. Företagarna på området är kunniga och välmående. Aktörerna i branschen har ett gott samarbete under alla förhållanden.

Utvecklingsbehov	Exempel på åtgärder
Konkurrenskraft, marknadsorientering och försörjningsberedskap	• Samarbete mellan producenter • Starkare ställning för primärproduktionen i leveranskedjan • Nya energilösningar på jordbruk • Ökad affärskompetens hos jordbruksföretagare • Marknadsföring, spårbarhet, nya försäljningskanaler, närmat, branding (varumärke) och export • Utveckling av ägostrukturen (ägoregleringsprojekt och ägobyten), förbättring av åkerstruktur och infra • Livsmedelskedjans försörjningsberedskap (kompetens, självförsörjning i fråga om foder, utnyttjande av genteknologi, beredskapsplaner inför krissituationer) • Projekt för jordbruksföretagares välmående • Säkerställande av el och vattentillförsel på gårdar
Främjande av jordbrukens strukturutveckling	• Stöd till unga jordbrukare som startar sin verksamhet • Stöd för utveckling och effektivisering av produktionen • Främjande av ny teknologi och digitalisering på gårdarna (främjande av robotik och smart jordbruk, utnyttjande av geografisk information) • Främjande av bioenergiproduktion • Möjligheter till omskolning för avträdare (samarbete med arbets- och näringsbyrån)
Tillämpande forskning och samarbete mellan forskning och producenter	• Forskningssamarbete på regional och internationell nivå • Popularisering av forskningsresultat • Utveckling av forskningsresursernas produktivitet • Stöd av innovationer inom pälsbranschen genom utvecklingsprojekt • EIP-projekt
Innovationer inom odlingsmetoder och upprätthållande av god praxis	• Att dela med sig och lära av varandra när det gäller jordbruksföretagarnas egna innovationer • Utveckling av logistiken inom jordbruket • Nya metoder för gödselspridning • En jordbruksproduktion som anpassar sig till de nya klimatförhållandena: kolsänkor, CO2-odling • Nya kulturväxter • Vattenhanteringssystem för åkrar: täckdikning och reglerbar dränering, grundtorrlägningsprojekt, reglerbar underbevattning och bevattningsbassänger • Värna om den biologiska mångfalden • Produktion av biomassor
Livsmedelssäkerhet och etik	• Djurens välbefinnande • Upprätthålla och informera om produktionshygien

Bild: Landsbygdsnätverket,
Martina Motzbäuchel

Tyngdpunkt 2: Hållbart och effektivt nyttjande av naturresurser

Mål/vision:

Österbottens NTM-centrals område är ett starkt jord- och skogsbruksområde. Med hjälp av landsbygdsprogrammets instrument utnyttjas naturresurserna i områdets landskap på ett hållbart, ekologiskt och effektivt sätt. Målet är att göra området mer självförsörjande i fråga om energi och producera ren och klimatsmart mat, foder och energi på ett allt hållbarare sätt. Man främjar fler lösningar som bygger på bioekonomi och cirkulär ekonomi inom jord- och skogsbruket och på landsbygden. Värdekedjan för lokalt producerade råvaror höjs till produkter med högre förädlingsvärde.

Utvecklingsbehov	Exempel på åtgärder
Stöda åtgärder för att stärka klimatförändringen och främja anpassningen till den	- Allmännyttiga investeringar för att stärka klimatförändringen och göra anpassningar till den - Samarbetsprojekt för att utveckla sådana metoder inom jord- och skogsbruket som är hållbara för klimatet och koldioxidsnåla - Främja klimatsmart nyttjande av torvmark inom jord- och skogsbruket och fortsatt nyttjande av torvmossor - Utveckla miljö- och klimatsmart utsläppsreducerande produkter, metoder, lösningar och teknologier för landsbygdsföretag
Främja fler lösningar som bygger på bioekonomi och cirkulär ekonomi, självförsörjning i fråga om energi samt hållbart nyttjande av områdets naturresurser	- Investeringar i förnybar energi och biobränslen vid jordbruk och landsbygdsföretag - Investeringar och samarbetsprojekt som främjar miljöns tillstånd och ett hållbart produktionssätt - Samarbetsprojekt som hänför sig till hållbar skötsel av naturresurserna - Främja innovationer och helhetslösningar inom förnybar energiproduktion - Främja metoder för att processa gödsel, återvinning av näringsämnen och självförsörjning i fråga om näringsämnen - Främja återanvändning av vatten från växthusodlingen - Utnyttja de råvaror som områdets skogar ger och lösningar för att övergå till bioekonomi och cirkulär ekonomi - Främja träbyggande och vidareförädling av trä - Utnyttja digitaliseringen vid övergången från fossil ekonomi till bioekonomi - Utnyttja naturprodukter och utveckla naturproduktsektorn
Främja den biologiska mångfalden och vattenstatusen	- Samarbetsprojekt som hänför sig till främjande av den biologiska mångfalden - Investeringar och samarbetsprojekt som hänför sig till djurens välbefinnande och biosäkerhet - Främja nya lösningar för att förebygga olägenheter av de sura sulfatjordarna - Öka den marknadsbaserade ekoproduktionen - Anlägga våtmarker - Främja en mångsidig jordbruksnatur och avtal om landskapsvård - Projekt för utveckling av vattenskyddet och hanteringen av avrinningsvatten - Främja vattendragsvänligt nyttjande av torvmark

Planering av landskapsvården. Bild: Landsbygdsnätverket, Studio Tomi Aho

Tyngdpunkt 3: Mångsidiga och konkurrenskraftiga landsbygdsnäringar

Mål/vision::

Landsbygden på Österbottens NTM-centrals område är en attraktiv och tilltalande miljö för företagande i olika former. Landsbygdsföretagen är livskraftiga, konkurrenskraftiga och intressanta. Företagen skapar nya arbetsplatser och försörjningsmöjligheter som lockar nya invånare till landsbygden. Ny företagsverksamhet och sysselsättning skapas inte bara av de näringar som redan är starka på området utan också inom nya sektorer med stor tillväxt- och utvecklingspotential, såsom bioekonomi, turism och välfärdstjänster. Landsbygdsföretagen är innovativa, förnyar sin verksamhet, tar i bruk ny teknik och drar nytta av de möjligheter som digitaliseringen ger för att förbättra konkurrenskraften på både den inhemska marknaden och exportmarknaden.

Utvecklingsbehov	Exempel på åtgärder
Främja ny företagsverksamhet och en mångsidigare näringsstruktur på landsbygden	• Stöda utvecklingsåtgärder och investeringar som skapar nya företag, försörjningsmöjligheter och arbetsplatser • Stöda ny företagsverksamhet inom branscher där landsbygdens och skärgårdens resurser används på ett hållbart sätt • Utvidga gårdarnas verksamhet utanför jordbruket och stöda investerings- och utvecklingsåtgärder som siktar till företagsverksamhet där inkomsten kommer från flera olika källor • Främja ägarbyten som alternativ till att grunda företag • Främja de möjligheter som digitala lösningar, distansföretagande och deltidsföretagande medför för att skapa ny företagsverksamhet och försörjningsmöjligheter på landsbygden • Utnyttja försök för att främja ny affärsverksamhet och skapa ny företagsverksamhet
Stöda konkurrenskraft, förnyelse och tillväxt vid arbetsgivarföretag på landsbygden	• Stöda investeringar och utvecklingsåtgärder som främjar sysselsättande små landsbygdsföretags tillväxt, utveckling och sysselsättning • Ibruktagande av ny teknologi vid företag, inkl. automatisering, digitalisering och andra innovativa lösningar • Stöda projekt som arbetar för att höja affärs- och specialkompetensen vid företag och öka samarbete • Stöda landsbygdsföretags internationalisering genom att skapa förutsättningar för inledning av export, t.ex. utveckling av exportförutsättningar, marknadsundersökningar, testning av produkter och tjänster ur målmarknadens perspektiv samt utarbetande av en exportstrategi.
Vidareförädla jordbruks- och naturprodukter samt öka tillgången till närproducerad och inhemsk mat och dess popularitet	• Höja förädlingsvärdet på jordbruks- och naturprodukter samt utveckla och marknadsföra produkter utifrån konsumenterna och efterfrågan • Främja export av jordbruks- och naturprodukter samt vidareförädlade livsmedel • Öka tillgången till inhemsk närproducerad och ekologisk mat t.ex. genom att främja korta distributionskanaler och gårdsförsäljning. Digitala plattformar och logistiklösningar som främjar försäljning av närproducerade produkter.
Främja tillgången till kunnig arbetskraft	• Främja informationsförmedlingen till företag om befintliga rekryteringskanaler och utbildnings- och finansieringsmöjligheter • Inom ramen för Talent Coastline-ekosystemet främja samarbetet mellan offentliga och privata aktörer samt läroanstalter för att locka utländsk arbetskraft till området • Främja kontinuerligt lärande i syfte att höja kompetensnivån vid företag

Tyngdpunkt 4: Gott att bo och driva företag på landsbygden

Mål/vision:

Arbetsplatsen är alltså viktig vid valet av boendeort, men i takt med att arbetet kan utföras på fler olika sätt får även val som grunder sig på värderingar en allt större betydelse. Det känns tryggt att bo på landsbygden. Arbete kan utföras multilokalt och deltidsföretagandet ökar. Snabba bredbandsförbindelser är en viktig attraktionsfaktor för landsbygden på området. De lokala starka sidorna utvecklas enligt konceptet Smarta byar. Leader-verksamheten är av avgörande betydelse när det gäller denna tyngdpunkt.

Utvecklingsbehov	Exempel på åtgärder
Möjlighet att arbeta på distans, förändringen av arbetslivet ja distansföretagande	• Främja flyttrörelsen till landsbygden och arbetskraftsinvandringen med nya kommunikationsmedel • Förstärka kvarhållningskraften och locka återflyttare • Utveckla boende på landsbygden som varumärke och höja uppskattningen • Utveckla hållbarheten för boende på landsbygden ur miljö- och energiekonomiperspektiv • Skapa mötesplatser med låg tröskel för företagare och inrätta/restaurera arbetsutrymmen för gemensamt bruk • Främja "All Inclusive"-tänkande (jobb för hela familjen, dagvårdsplats + skola för barnen, hobbyer)
Multilokalitet	• Främja trivsel och gemenskapskänsla för deltidsinvånare • Främja lätt- och hybridföretagande
Kommunikationsförbindelser	• Finansiera byanätsprojekt • Främja trådlösa lösningar
Öka trivselen och möjligheterna till fritidsaktiviteter	• Investeringar som främjar gemenskapskänslan, t.ex. möjlighet till fritidsaktiviteter och olika leder, med särskild hänsyn till ungdomars behov • Investeringar som stöder energieffektivitet och klimatneutralitet i lokaler som är i gemensamt bruk
Mångsidig service	• Projekt som siktar till att utveckla nya tjänster • Främja mobila tjänster • Höja digikompetensen hos invånare och företagare på landsbygden • Utveckla transporttjänster på ett innovativt sätt • Stärka tredje sektorns roll när det gäller att främja välbefinnande och producera tjänster
Landskapet och naturmiljön som attraktionsfaktor	• Främja hållbar turism i skärgården och på landsbygden • Utnyttja natur och jordbruk i turism och Green Care-verksamhet • Kombinera distansarbete och semesterturism • Arbeta med det lokala som varumärke, utnyttja landsbygdens attraktionsfaktor

fotokollage
olika företagare i Österbotten

Finansiering för energiinvesteringar på gårdar, investeringar som främjar miljöns status och ett hållbart produktionssätt samt investeringar som främjar

NTM-centralen i Österbotten informerar sina kunder via många olika kanaler om möjligheterna att söka investeringsstöd. Vi ordnar informationsträffar såväl på plats som på webben, kommunicerar aktivt i olika sociala medier och ger ut ett nyhetsbrev en gång i månaden. Alla ovan nämnda kanaler kan användas för att presentera den nya programperiodens stödmöjligheter. De kan också användas för att informera specifikt om ett visst stödbjekt.

Det har riktats betydande belopp till de slags investeringar som nämns i rubriken. På Österbottens NTM-centrals område har det under den pågående programperioden redan gjorts många investeringar i energi. I början av programperioden investades i värmecentraler som använder flis och i slutet av programperioden investeras i solpaneler. Det har byggts ett antal biogasanläggningar. Det förväntas fler biogasanläggningar än under den föregående finansieringsperioden. På grund av det höga elpriset antas antalet energiinvesteringar öka ytterligare.

Också antalet investeringar som främjar miljöns status förväntas vara fortsatt högt, eftersom förnyelse av täckdikningssystem fortfarande är en aktuell fråga. På Österbottens NTM-centrals område omfattar täckdikningen vanligen också reglerbar dränering. Intresset för boskapsgödsel och andra organiska gödslingsmedel förväntas öka på växtodlingsgårdar om priset på konstgjord gödsel fortsätter att ligga på en hög nivå. Då ökar behovet av lösningar på hur gödseln kan förvaras.

På Österbottens NTM-centrals område finns många mjölkgårdar och också rätt omfattande svin- och nötköttsproduktion. På gårdarna ställs allt fler krav på att öka djurens välbefinnande, vilket också förväntas synas i ansökningarna om investeringsstöd. T.ex. på svingårdar investeras i en övergång till fri grisning och på nötkreatursgårdar i luftkonditionering och båsmattor.

Biogasanläggningen på Klemola gård i Ullavala i Mellersta Österbotten.

3. NTM-centralens uppskattning av finanseringsbehovet

I den bifogade tabellen uppskattas årsvis summan av kostnadsförslagen för de projekt som valts ut för finansiering. När uppskattningen gjordes fanns inte tillgång till närmare information om åtgärdernas innehåll och uppskattningen är endast avsedd som hjälp vid planeringen och styr inte nödvändigtvis hur medlen inriktas mellan olika åtgärder.

4. Sammanjämkning av EU-delfinansierade och nationella program på området och arbetsfördelning

Resultatrikt utvecklande av landsbygden kräver ett omfattande samarbete mellan olika program och organisationer. Ett nära och naturligt samarbete mellan de finansierande organisationerna garanterar goda möjligheter att se till att programmen kompletterar varandra. I det praktiska arbetet med kunderna är målet alltid att utgå från kundens behov och flexibelt söka en lämplig finansieringskälla.

Diskussioner om samordningen inför den kommande finansieringsperioden har förts med bägge landskapsförbunden, Leader-grupperna samt andra representanter för de fonder som är verksamma på området. Vi fortsätter med samordningen av planeringen och kommer överens om närmare detaljer innan CAP-planen börjar verkställas år 2023. Centrala teman där fonderna tangerar varandra är t.ex. utveckling av företag, miljö- och klimatåtgärder samt koppling av kompetens, rådgivning och utbildning till utveckling av företag via flera olika fonder. Särskilt när det gäller byggande av bredband, bioekonomi och cirkulär ekonomi, turism, livsmedelsförädling, fiskbaserad företagsverksamhet och utveckling utgående från lokala behov preciseras samordningen då beredningen framskrider.

Landskapens långsiktiga strategiska planer, landskapsprogrammen samt de regionala finansieringsplanerna spelar en viktig roll när riktlinjerna för beviljande av finansiering stakas ut. Inom de omfattande utvecklingsteman som överenskomms gemensamt i dessa handlingar beviljar olika fonder finansiering till enskilda projekt som tillsammans bildar en resultatrik projekthelhet.

Officiellt sker den regionala sammanjämkningen i landskapens samarbetsgrupper (MYR) och deras sekretariat. I landskapet Österbotten grundas en separat projektarbetsgrupp i anslutning till samarbetsgruppens sekretariat. Dess uppgift är att diskutera och söka rätt finansiär till projekt och projekthelheter som är under planering. I landskapet Mellersta Österbotten behandlas regionutvecklingshelheter i de temagrupper som hänför sig till verkställandet av landskapsprogrammet och som bygger på landskapsprogrammets centrala tyngdpunkter och genomgående teman.

När det gäller enskilda projekt görs sammanjämkningen i NTM-centralens interna företagsrelations-, finansierings- och projektgrupp. I fråga om företagsfinansieringen görs för NTM-centralen vid behov ett mer detaljerat internt avtal som stakar ut riktlinjerna för sammanjämkningen av landsbygdsfondens och ANM:s företagsstöd.

Mellan Leader-grupperna och NTM-centralen upprättas ett riktgivande samarbetsdokument. Målet är att fortsätta och alltjämt förbättra det välfungerande samarbetet från de tidigare programperioderna. I dokumentet överenskomms om principer för hur ansökningarna behandlas samt om centrala riktlinjer för beviljande av finansieringen. Dokumentet upprättas då finansieringsperiodens aktionsgrupper har valts officiellt. Första skedets ansökningar till Leader-grupperna har lämnats in i maj 2021 och de lokala strategierna blev klara under 2022. Deras mål har beaktats i denna plan. Diskussioner om vilka landsbygdsområden som ska berättiga till stöd har förts med Leader-grupperna och den slutliga klassificeringen blir klar hösten 2022.

Fonder och strategier att samordna

EU-program

- Landsbygdsfonden
- De regionala Leader-gruppernas program
- Europeiska unionens region- och strukturpolitiska program:
 - Europeiska regionutvecklingsfonden
 - Europeiska socialfonden plus
 - Fonden för en rättvis omställning (JTF)
 - Europeiska havs- och fiskerifonden
 - RRF-Finlands program för hållbar tillväxt
 - React-EU-stödinstrumentet (programperioden 2014– 2020)

Regionala planer och strategier

- Österbottens landskapsstrategi 2022–2025
- Mellersta Österbottens landskapsstrategi 2040 och landskapsprogram 2022–2025
- Österbottens strategi för smart specialisering
- Mellersta Österbottens strategi för smart specialisering
- Österbottens skogsprogram 2021–2025
- Österbottens och Mellersta Österbottens regionala planer för återhämtning efter coronapandemin
- Södra och Mellersta Österbottens skogsprogram 2021–2025
- Österbottens och Mellersta Österbottens regionala planer för återhämtning efter coronapandemin
- Energikusten - Österbottens klimatstrategi 2040
- Färdplan för ett klimatneutralt Mellersta Österbotten 2035
- Österbottens och Mellersta Österbottens regionala JTF-planer
- Österbotten ställer om – Färdplan för hållbarhet och cirkulär ekonomi

5. Verkställande av genomgående teman

Österbottens NTM-centrals regionala plan för utveckling av landsbygden har följande genomgående teman:

- Digitaliseringen
- Bioekonomi och cirkulär ekonomi
- Energieffektivitet
- Klimat
- Kompetens
- Innovationer
- Samarbete

De genomgående temana har varit starkt närvarande i beredningen av innehållet under de fyra regionala tyngdpunkterna. Temana genomförs i såväl enskilda gårdars och landsbygdsföretags investeringsprojekt som mer omfattande regionala eller interregionala landsbygdsutvecklingsprojekt. Temana beaktas när projekt väljs ut för finansiering och på så sätt vill man bidra till uppkomsten av nya innovationer och lösningar för utveckling av jordbruket och landsbygden på området.

6. Beredning av planen i regionen

Den regionala planen har utarbetats under samordning av landsbygdsenheten vid NTM-centralen i Österbotten. Arbetet inleddes vid ingången av år 2019, då vi fick Jord- och skogsbruksministeriets anvisningar för det första skedet av planeringen. Under beredningsprocessen har en stor grupp aktörer har gjorts delaktiga. Den första versionen av de regionala tyngdpunkterna gjordes våren 2019. I detta sammanhang fördes också en inledande diskussion om sammanjämkningen av fonderna.

Anvisningarna för det andra skedet av planeringen kom våren 2020. Något senare stod det klart att den nya finansieringsperiodens start kommer att föregås av en övergångsperiod på två år och inledningen av den fullödiga regionala planeringen sköts upp till hösten. I samarbete med landsbygdsnätverkstjänsterna, ministeriet och Livsmedelsverket ordnades virtuellt det regionala evenemanget Smart landsbygd 13.11.2020. På evenemanget informerades samarbetsparterna om situationen inom CAP-beredningen och genom workshopsarbete inhämtades också deltagarnas syn på finansieringsperiodens mål och åtgärder. Antalet deltagare uppgick till t.o.m. 126 och evenemanget fick god respons.

I slutet av 2020 pågick en för alla öppen virtuell diskussion om den regionala planens innehåll på plattformen Viima. Diskussionen var livlig och via den fick vi många användbara synpunkter på planen. I april 2021 kallades de viktigaste samarbetsparterna till en virtuell workshop där utkastet till tyngdpunktstabeller gicks genom. De planerade tyngdpunkterna togs emot väl och vi fick också värdefulla synpunkter på dem.

Planutkastet blev klart i maj 2021 och de kommentarer som gavs under remissförfarandet efter det har beaktats i planens slutliga version. Planen preciserades enligt JSM:s anvisningar i september 2022.

Det gick bra att knyta samman utarbetandet av den regionala landsbygdsplanen med utarbetandet av landskapsstrategierna. I Österbotten förbereddes landskapsstrategin genom ett långsiktigt framtidsarbete med Backcasting-metoden hösten 2020. Resultaten av arbetet har använts direkt i den regionala CAP-planen. I Mellersta Österbotten har den regionala landsbygdsutvecklingsplanen beretts i nära dialog med den av Mellersta Österbottens förbund samordnade landskapsstrategin för Mellersta Österbotten 2040 och landskapsprogrammet 2022–2025 med utnyttjande av landskapsprogrammets statistik och lägesbild av den regionala utvecklingen samt det material som uppstått vid workshopparna då landskapsprogrammet bereddes.

Under beredningsprocessen har vi kunnat konstatera att området har en tydlig gemensam uppfattning om riktlinjerna för den regionala utvecklingen. Aktörerna har mycket aktivt lyft fram utvecklingsbehoven på landsbygden och exempel på hurdana åtgärder som kunde finansieras.

Bild: Landsbygdsnätverket, Yrjö Tuunanen

REGIONAL PLAN FÖR UTVECKLING AV LANDSBYGDEN LANDSKAPEN ÖSTERBOTTEN OCH MELLERSTA ÖSTERBOTTEN

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten
19.9.2022

www.ntm-centralen.fi

Bilaga 1: Uppskattning av finanseringsbehovet för NTM-centralen i Österbotten

Åtgärd/underåtgärd	NTM-centralens mål för antalet projekt (st.)						Den sammanlagda bruttokostnaden för NTM-centralens projekt (€)					
Strukturstöd till jordbruket	2023	2024	2025	2026	2027	sammanlagt	2023	2024	2025	2026	2027	Sammanlagt
Investeringar (art. 68)												
Investeringar i utveckling av gårdarnas konkurrenskraft och modernisering av gårdarna	20	32	33	32	33	150	15 000 000	22 000 000	21 000 000	21 000 000	21 000 000	100 000 000
Investeringar i utveckling av gårdarnas konkurrenskraft och modernisering av gårdarna: Bygginvesteringar i husdjursskötsel och andra bygginvesteringar: fjäderfä-hushållning, biodling, iordningställande för försäljning, främjande av arbetsmiljö och produktionshygien, växt-husproduktion, torkanläggningar, produktionslager och maskinhallar, iordningställande	60	94	93	94	94	435	12 400 000	19 400 000	19 400 000	19 400 000	19 400 000	90 000 000
Gårdars energiinvesteringar	50	63	62	63	62	300	3 000 000	4 200 000	4 100 000	4 200 000	4 000 000	19 500 000
Gårdars energiinvesteringar, biogas	1	3	3	3	2	12	1 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	2 000 000	12 000 000
Investeringar som främjar miljöns tillstånd och ett hållbart produktionssätt: investeringar i hantering och användning av gödsel	10	15	15	15	15	70	600 000	900 000	900 000	900 000	900 000	4 200 000
Investeringar som främjar miljöns tillstånd och ett hållbart produktionssätt: investeringar som främjar vattenhushållning och hållbar användning av naturresurser	70	89	88	89	89	425	3 260 000	4 100 000	4 100 000	4 100 000	3 805 000	19 775 000
Investeringar som främjar djurens välbefinnande och biosäkerheten	20	32	33	32	33	150	1 200 000	1 920 000	1 980 000	1 920 000	1 980 000	9 000 000
Nyetableringsstöd till unga jordbrukare, högre (art. 69)	20	28	28	27	27	130	800 000	1 120 000	1 120 000	1 080 000	1 080 000	Avustus 5,2 M
Nyetableringsstöd till unga jordbrukare, lägre (art. 69)	2	3	3	2	3	13	20 000	30 000	30 000	30 000	30 000	Avustus 0,13 M

Företagsfinansiering för landsbygden												
Investeringar med företagsfinansiering för landsbygden (art. 68)												
Investeringar i förnybar energi och biobränslen	3	4	5	4	4	20	1 185 000	1 580 000	1 975 000	1 580 000	1 580 000	7 900 000
Investeringar i förädling och saluföring av jordbruks- och naturprodukter	12	16	18	18	16	80	5 670 000	7 560 000	8 505 000	8 505 000	7 560 000	37 800 000
Mikro- och småföretags samt branschövergripande gårdars investeringar	40	50	50	50	40	230	17 100 870	21 376 087	21 376 087	21 376 087	17 100 870	98 330 000
Inledning av företagsverksamhet på landsbygden (art. 75)	2	3	4	4	2	15	20 000	30 000	40 000	40 000	20 000	Avustus 150 000
Utveckling av företag på landsbygden (art. 78)	8	10	12	12	8	50	224 000	280 000	336 000	336 000	224 000	1 400 000

Utvecklingsprojekt												
Investeringar i bredband på landsbygde (art. 68)	2	4	4	3	2	15	450 000	700 000	700 000	700 000	450 000	3 000 000
Allmännyttiga investeringar (art. 68)												
för att dämpa och anpassa sig till klimatförändringen	0	1	1	1	1	4	0	125 000	125 000	125 000	125 000	500 000
för att vårda naturresurserna på ett hållbart sätt	0	1	1	1	1	4	0	75 000	75 000	50 000	50 000	250 000
för att främja den biologiska mångfalden	0	1	1	1	1	4	0	75 000	75 000	50 000	50 000	250 000
utveckling av landsbygdens verksamhetsmiljö	3	5	5	4	3	20	625 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	625 000	5 000 000
Samarbete (art. 71)												
Samarbetsåtgärder (annat än EIP)												
Utveckling av gårdarnas konkurrenskraft och modernisering av gårdarna	2	4	4	3	2	15	450 000	700 000	600 000	600 000	450 000	2 800 000
Främjande av kvalitetssystem och producentorganisationer	1	1	1	1	1	5	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	500 000
Begränsning av klimatförändringen och anpassning till den	1	2	3	2	2	10	187 500	275 000	275 000	275 000	187 500	1 200 000
Hållbar vård av naturresurser	1	2	3	2	2	10	200 000	400 000	300 000	300 000	300 000	1 500 000
Främjande av unga jordbrukare och företagsverksamhet	2	5	5	5	3	20	550 000	700 000	700 000	700 000	550 000	3 200 000
Utveckling av den socioekonomiska strukturen	2	3	3	3	3	14	400 000	500 000	500 000	400 000	400 000	2 200 000
Smarta byar	1	1	2	1	1	6	150 000	200 000	200 000	200 000	150 000	900 000
EIP (regionalt genomförbara) (art. 71)	1	1	2	1	1	6	125 000	125 000	250 000	125 000	125 000	750 000
Utbildning (art.72)	3	5	6	6	3	23	700 000	800 000	800 000	800 000	500 000	3 600 000
Informationsförmedling (art. 72)	3	5	6	6	3	23	800 000	1 100 000	1 100 000	900 000	600 000	4 500 000